

بسمه تعالی

**طرح دوره کارورزان پزشکی در بخش پزشکی اجتماعی دانشگاه علوم
پزشکی کرمانشاه**

با رعایت اصول کوریکولوم مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

Course Plan

For medical students of Community

Medicine Department

Kermanshah University of Medical Sciences

تدوین طرح دوره: دکتر علی عزیزی (مدیر گروه پزشکی اجتماعی)

عنوان : طرح دوره برای کارورزان پزشکی در بخش پزشکی اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

تعریف دوره:

دوره کارورزی بهداشت و پزشکی اجتماعی از دوره های مینور اجباری دوره پزشکی عمومی است و دانشجویان پزشکی که دوره علوم پایه ، فیزیوپاتولوژی و کارآموزی را با موفقیت گذرانده باشند از طریق آموزش دانشکده پزشکی قبل از شروع دوره به گروه پزشکی اجتماعی معرفی می شوند.

مدت دوره:

۱- طول دوره کارورزی پزشکی اجتماعی یک ماه می باشد (با بیتوته)

۲- مدت زمان ساعات مفید آموزشی در طول دوره :

- مجموعاً " ۱۷۵ ساعت (تئوری و عملی)

۳- مدیر مسئول برنامه: مدیر گروه پزشکی اجتماعی (با تخصص پزشکی اجتماعی)

تبصره: تیم مسئول برنامه کارورزی : مدیر مسئول برنامه، اعضای گروه پزشکی اجتماعی (متناسب با تعداد

کارورزان) و ۲ تا ۳ نفر کارشناس

آموزش دهندگان:

الف: اعضای هیئت علمی گروه پزشکی اجتماعی

ب: کارشناسان گروه پزشکی اجتماعی

ج: مدیران و معاونین شبکه های آموزشی تابعه

د: کارشناسان ستادی و مربیان آموزشگاه بهورزی

ه: مدیران مراکز بهداشتی درمانی آموزشی

امکانات و تجهیزات آموزشی:

۱- تجهیز محل بیتوته کارورزان در عرصه ها

۲- حداقل دو دستگاه وسیله نقلیه مناسب جهت آموزش در عرصه ها

۳- سه دستگاه کامپیوتر جهت عرصه ها(هر عرصه یک دستگاه)

۴- تامین امنیت محل بیتوته کارورزان

۵- همکاری مدیران، پزشکان و کارشناسان مراکز بهداشتی درمانی روستایی(عرصه های آموزشی گروه)

ساختار کلی دوره:

- ۱- برگزاری کارگاه توجیهی در ۲ روز اول هر دوره برای کارورزان توسط اعضای گروه در کلاس شماره ۹ دانشکده پزشکی
- ۲- گروه بندی (۲ تا ۳ نفره) و معرفی کارورزان به عرصه های آموزشی (مراکز بهداشتی درمانی روستایی ماهیدشت، بیستون و میانراهان)
- ۳- اعزام کارورزان به عرصه های آموزشی گروه و معرفی آنان به عرصه های آموزشی
- ۴- آموزش و ارزیابی تکوینی دانشجویان در طول دوره توسط اعضای گروه پزشکی اجتماعی و پرسنل مراکز بهداشتی درمان محل برگزاری دوره (پزشکان، مدیران و کارشناسان)
- ۵- برگزاری آزمون پایان دوره در ساعت ۱۲ مورخ پانزدهم هر ماه (آخرین روز دوره) در محل کلاس شماره ۹ دانشکده پزشکی و تحول گزارش پروژه HSR و گزارش کار روزانه انجام شده در طول دوره به گروه

وظایف اخلاقی کارورزان

- ۱- حفظ وضعیت ظاهری مطابق باشئون حرفه ای پزشکی
- ۲- احترام به اساتید، همکاران، پرسنل و مسئولین
- ۳- رعایت ارتباط مناسب با پرسنل و مراجعین به مرکز بر اساس زمینه های فرهنگی، مذهبی، اقتصادی- اجتماعی جمعیت تحت پوشش مرکز

وظایف حرفه ای کارورزان

- ۱- حضور روزانه کارورزان در اتاق مسئول مرکز عرصه رأس ساعت ۸/۱۵ جهت هماهنگی برنامه های آموزشی
- ۲- مشارکت فعال کارورز در مدیریت مرکز به عنوان دستیار مدیر مرکز
- ۳- مشارکت فعال در ارزیابی برنامه های سلامت کشوری به همراه تیم پایش مرکز (پزشک و کارشناسان بهداشتی)
- ۴- اجرای یک طرح پژوهش در نظام سلامت (HSR) زیر نظر اساتید مربوطه
- ۵- نحوه ارائه خدمات در قالب برنامه های جاری در نظام سلامت (اجزای ۱۱ گانه PHC) را با انجام بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت مورد ارزیابی قرار دهد.
- ۶- نتایج ارائه خدمات در قالب برنامه های جاری در نظام سلامت (اجزای ۱۱ گانه PHC) را با انجام بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت مورد ارزیابی قرار دهد.
- ۷- نقایص عمدی و سهوی برنامه های جاری در نظام سلامت (اجزای ۱۱ گانه PHC) را با انجام بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت، شناسایی و راهکارهای رفع آنها را ارائه نماید.

- ۸- مهمترین عوامل خطر و مشکلات سلامت جمعیت تحت پوشش را بررسی و اولویت بندی کرده با توجه به امکانات موجود راهکارهای مناسب و برنامه عملیاتی لازم را با عنایت به نقش سایر دستگاه ها (درون و برون بخشی) تدوین و ارائه نماید.
- ۹- جلسات هیات امناء و شوراهای بهداشتی روستا را بطور مستقل اداره نماید
- ۱۰- میزان دقت و صحت جمع آوری داده ها، تکمیل فرم های اطلاعاتی و زیج حیاتی را بررسی و موارد انحراف را بیان نماید.
- ۱۱- شاخص های بهداشتی مرکز بهداشتی درمانی را محاسبه و تحلیل نموده و راهکارهایی برای ارتقاء شاخص های بهداشتی ارائه نماید.
- ۱۲- برنامه آموزشی سلامت و مشاوره ، برای افراد و گروه ها اجرا نماید.
- ۱۳- ارزیابی، مدیریت و کاهش اثر عوامل خطر را برای مراجعین انجام دهد.

پیامدهای مورد انتظار (outcomes) از این برنامه آموزشی:

• اهداف کلی دوره کارورزی

ایجاد توانمندی در:

۱. ایفای نقش مدیریت و رهبری خلاقانه در سلامت جامعه و عوامل موثر بر آن و اجرای برنامه ها و دستورالعمل های سلامتی ملی
۲. ارزیابی، مدیریت و کاهش خطرات سلامت در سطح فرد، خانواده و جامعه و تدوین و ارائه برنامه پیشگیری در هر سه سطح و مدیریت عوامل خطرزای سلامت در جامعه تحت پوشش
۳. مدیریت نظام عرضه خدمات بهداشتی - درمانی و مدیریت بیماری در جامعه تحت پوشش
۴. انجام پژوهش در نظام سلامت و برنامه ریزی متناسب با وضعیت سلامت جامعه تحت پوشش و مدیریت حل مشکلات بهداشتی - در مانی
۵. بکارگیری روش های موثر آموزشی و مشاوره ای در ارتقاء سطح سلامت فرد و جامعه
۶. بسیج منابع و امکانات درون و برون بخشی و کارگروهی به منظور حفظ، تأمین و ارتقاء سطح سلامت جامعه در راستای اهداف نظام سلامت
۷. بررسی عدالت در سلامت در جامعه تحت پوشش و برنامه ریزی و اقدام برای ارتقاء عدالت در سلامت در جامعه تحت پوشش
۸. بکارگیری خدمات غربالگری و پیشگیری از بیماریها در سطح فرد ، جمعیت ها و جامعه

• اهداف اختصاصی:

• الف - در حیطه دانش :

دانشجو پس از طی دوره باید بتواند:

۱. شرح وظایف پزشک و تیم سلامت را در قالب طرح پزشک خانواده بیان نموده و نحوه ی ارایه ی خدمت پزشک خانواده را در فیلد آموزشی خود نقد نماید.
۲. میزان اجرای کامل برنامه های ادغام یافته در نظام شبکه و دستورالعمل های برنامه های سلامت کشوری دارای اولویت را در خانه بهداشت و مرکز بهداشتی درمانی گزارش نماید.
۳. میزان ها و شاخص های بهداشتی را محاسبه و تحلیل نماید.
۴. عوامل اجتماعی موثر بر سلامت را توضیح دهد.
۵. نحوه ارزیابی، مدیریت و کاهش اثر مهمترین عوامل خطر سلامت و اصلاح روش زندگی را در سطح فرد (با رویکرد بالینی) بیان نماید.
۶. چگونگی ترویج عوامل protective در ارتقاء سلامت را شرح دهد.
۷. روشهای تشخیص زودرس بیماریهای شایع و اولویت دار را بیان نماید .
۸. چگونگی اجرای برنامه های سلامت و دستورالعمل های کشوری را تحلیل کند.
۹. نحوه ارزشیابی برنامه EPI را بیان نمایید.
۱۰. عملکرد کارکنان نظام سلامت در مرکز بهداشتی درمانی و خانه بهداشت را نقد نماید.
۱۱. راهکارهای افزایش انگیزه و توان علمی و اجرایی کارکنان مرکز بهداشتی درمانی و خانه بهداشت را حسب مورد بیان نماید .
۱۲. برنامه مراقبت از یک بیماری و بررسی گام به گام یک اپیدمی فرضی را تدوین و بیان نماید.
۱۳. تعاریف مرتبط با مورد مشکوک که محتمل و قطعی بیماری های تحت مراقبت را بیان نموده و نام و نحوه گزارش دهی بیماری های مشمول گزارش اجباری را حسب مورد توضیح دهد .
۱۴. عدالت در سلامت را تعریف نماید.
۱۵. انواع بیمه ها و نقش آنها را در تحقق عدالت یا بی عدالتی در سلامت بیان نماید .
۱۶. روشهای مختلف آموزش سلامت در سطح فرد، جمعیت ها و جامعه را بیان نماید.
۱۷. اصول مشاوره و روشهای برقراری یک ارتباط موثر را بیان کند.
۱۸. مفاهیم *cost effectiveness* و *cost benefit* را شرح دهد.
۱۹. مراحل تدوین و اجرا و گزارش پروژه تحقیقاتی از نوع HSR را شرح دهد.
۲۰. اصول تجویز منطقی دارو را بیان نماید.

• ب- در حیطه نگرش

۱. به کاربرد روشهای مدیریت نوین و برنامه ریزی در ارتقاء عملکرد کارکنان و واحدها اعتقاد داشته باشد.
۲. به جایگاه معاونت سلامت وزارت متبوع در تبیین برنامه های سلامت کشوری توجه داشته باشد.

۳. به نقش عوامل خطر risk factors و عوامل محافظت کننده protective factors در سلامت توجه نشان دهد.
۴. به اهمیت همکاری درون و برون بخشی برای دستیابی به سلامت برای همه ارج نهد.
۵. منطبق بر رفتار حرفه ای مسئولیت پیامد رفتار های خود را بپذیرد.
۶. به نقش عدالت در سلامت در توسعه سلامت معتقد باشد .
۷. به رعایت صداقت و امانت در بیان و گزارش داده ها و اطلاعات و شاخص های سلامتی ارج نهد.
۸. به اصل رعایت حریم شخصی بیماران و مراجعین پایبند باشند.

● ج- در حیطه مهارت:

دانشجو باید پس از طی دوره بتواند

۱. ارزیابی، مدیریت و کاهش اثر عوامل خطر را بدرستی و با موفقیت برای مراجعین انجام دهد.
۲. مدیریت امور محوله را برابر برنامه آموزشی در طی کارورزی بدرستی انجام دهد .
۳. برنامه های سلامت کشوری را بدرستی اجرا و حسب مورد نظارت نماید.
۴. مهمترین عوامل خطر و مشکلات سلامت جمعیت / منطقه تحت پوشش را بررسی و اولویت بندی کرده با توجه به امکانات موجود راهکارهای مناسب و برنامه عملیاتی لازم را با عنایت به نقش سایر دستگاه ها (درون و برون بخشی) تدوین و ارائه نماید.
۵. خدمات غربالگری و پیشگیری از بیماریهای شایع و اولویت دار را در سطح فرد ، جمعیت ها و جامعه انجام دهد.
۶. روش های افزایش انگیزه کارکنان نظام سلامت را با موفقیت بکار گیرد.
۷. اجرای یک طرح پژوهش در نظام سلامت HSR را زیر نظر اساتید مربوطه به انجام رساند .
۸. فرآیند ارجاع را برای موارد نیازمند انجام و فیدبک آن را پیگیری نماید .
۹. میزان دقت و صحت جمع آوری داده ها، تکمیل فرم های اطلاعاتی و زیج حیاتی را بررسی و موارد انحراف را بیان نماید.
۱۰. شاخص های بهداشتی مرکز بهداشتی درمانی را محاسبه و تحلیل نموده و راهکارهایی برای ارتقاء شاخص های بهداشتی ارائه نماید.
۱۱. قادر باشد به انجام بازدید های مدیریتی و بهداشتی از مراکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت و کشف و رفع نقایص عمدی و سهوی در این قسمتها پردازد.
۱۵. جلسات هیات امناء و شوراهای بهداشتی روستا را بطور مستقل اداره نماید.
۱۶. برنامه آموزشی سلامت و مشاوره ، برای افراد و گروه ها اجرا نماید.
۱۸. نحوه ارائه خدمات در قالب برنامه های جاری در نظام سلامت را مورد پایش قرار دهد.
۱۹. نتایج ارائه خدمات در قالب برنامه های جاری در نظام سلامت را مورد ارزشیابی قرار دهد.

محتوای آموزشی

برای رسیدن به اهداف ویژه آموزشی

• کارورز پزشکی در پایان دوره یک ماهه در حدود

تعیین شده ذیل دانش و مهارت کسب نماید (**Must**

learn

برنامه کارگاه آموزشی کارورزان

ردیف	عنوان محتوا	مکان آموزش	زمان آموزش	استاد
روز اول کارگاه				
۱	مراحل تدوین و اجرا و گزارش پروژه تحقیقاتی از نوع HSR	کلاس شماره ۹ دانشکده پزشکی	۲ ساعت	دکتر عزیزی
	استراحت	*****	۱۰ دقیقه	
۲	نحوه محاسبه میزان ها و شاخص های بهداشتی	*****	۱/۵ ساعت	آقای امیری
	استراحت	*****	۱۰ دقیقه	
۳	نحوه ارزشیابی برنامه EPI	*****	۱/۵ ساعت	آقای امیری
روز دوم کارگاه				
۱	تعاریف مورد مشکوک، محتمل و قطعی بیماری های تحت مراقبت نحوه گزارش دهی بیماری های مشمول گزارش اجباری	کلاس شماره ۹ دانشکده پزشکی	۲ ساعت	دکتر عزیزی
	استراحت	*****	۱۰ دقیقه	
۲	مدیریت خدمات و مراکز بهداشتی درمانی	*****	۱/۵ ساعت	آقای امیری
	استراحت	*****	۱۰ دقیقه	
۳	برنامه مراقبت از یک بیماری و بررسی گام به گام یک اپیدمی فرضی	*****	۱/۵ ساعت	دکتر عزیزی

برنامه آموزشی کاروزان در عرصه ها(شرح وظایف کارورزان)

روزانه	فعالیت های ساعت ۸ تا ۱۴:
روز اول	حضور و معارفه در مرکز بهداشتی درمانی و آشنایی با ساختار مرکز
روز دوم	ارزیابی جامعه و تعیین اولویت بندی مشکلات بهداشتی جامعه بر اساس <u>Log book</u>
روز سوم	تدوین و اجرای طرح مداخله ای(برای مشکل اول لیست) (HSR) بر اساس <u>Log book</u>
روز چهارم	تدوین و اجرای طرح مداخله ای(برای مشکل اول لیست) (HSR) بر اساس <u>Log book</u>
روز پنجم	آشنایی با شرح وظایف پزشک و تیم سلامت در قالب طرح پزشک خانواده
روز ششم	محاسبه شاخص های مدیریتی مراکز بهداشتی درمانی بر اساس <u>Log book</u>
روز هفتم	محاسبه شاخص های مدیریتی مراکز بهداشتی درمانی بر اساس <u>Log book</u>
روز هشتم	محاسبه شاخص های مدیریت منابع و اطلاعات بر اساس <u>Log book</u>
روز نهم	محاسبه میزان های بروز و شیوع بیماریهای بومی و شایع در جمعیت تحت پوشش مرکز و نحوه گزارش دهی بیماری های مشمول گزارش اجباری(فوری- کتبی) بر اساس <u>Log book</u>
روز دهم	بررسی اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر و غیر واگیر در مرکز بر اساس <u>Log book</u>
روز یازدهم	آشنایی با روشهای تشخیص زودرس و غربالگری بیماریهای شایع و اولویت دار
روز دوازدهم	اجرای روشهای مختلف آموزش سلامت در سطح فرد، جمعیت ها و جامعه بر اساس <u>Log book</u>
روز سیزدهم	مدیریت حداقل ۵ بیمار مراجعه کننده به مرکز با تاکید بر سطوح پیشگیری و سیستم ارجاع بر اساس <u>Log book</u>
روز چهاردهم	اجرای مشاوره و روش های برقراری یک ارتباط موثر را برای حداقل ۳ نفر از مراجعین به مرکز
روز پانزدهم	انجام ارزیابی، مدیریت و کاهش اثر مهمترین عوامل خطر سلامت و اصلاح روش زندگی را در سطح فرد (با رویکرد بالینی) بر اساس <u>Log book</u>
روز شانزدهم	بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت جهت ارزیابی نحوه ارائه خدمات در قالب برنامه های جاری در نظام سلامت (اجزای ۱۱ گانه PHC). (بند ۱۸ اهداف مهارتی)

روز هفدهم	بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت جهت <u>ارزیابی نتایج ارائه خدمات</u> در قالب برنامه های جاری در نظام سلامت (اجزای ۱۱ گانه PHC). (بند ۱۹ اهداف مهارتی)
روز هجدهم	بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت جهت تعیین <u>نقایص عمدی و سهوی در اجرای</u> برنامه های جاری در نظام سلامت (اجزای ۱۱ گانه PHC). (بند ۱۱ اهداف مهارتی)
روز نوزدهم	بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت جهت بررسی انواع خدمات بهداشتی درمانی (اجزای ۱۱ گانه PHC) و نقش آنها در تحقق عدالت یا بی عدالتی در سلامت. (بند ۱۱ اهداف مهارتی)
روز بیستم	بازدید های مدیریتی از مرکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت جهت <u>شناسایی و گزارش عوامل اجتماعی موثر بر سلامت در منطقه تحت پوشش مرکز</u>
روز بیست و یکم	محاسبه و تحلیل شاخصهای بهداشتی مرکز و راهکارهایی برای ارتقاء شاخص های بهداشتی
روز بیست و دوم	انجام ارزیابی برنامه EPI در جمعیت تحت پوشش مرکز
روز بیست و سوم	اجرای روشهای مختلف آموزش سلامت در سطح فرد، جمعیت ها و جامعه بر اساس <u>Log book</u>
روز بیست و چهارم	برگزاری و شرکت در جلسات هیات امناء و شوراهای بهداشتی روستا

منابع اصلی برای آزمون :

* منابع رسمی اعلام شده از سوی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی برای آزمون پیش کارورزی و علوم پایه

* آخرین نسخه دستورالعمل ها و برنامه های سلامت کشوری ابلاغی توسط معاونت سلامت و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

منابع پیشنهادی برای مطالعه بیشتر:

* کتاب جامع بهداشت عمومی نوشته دکتر حاتمی و همکاران

* کتاب تدوین، اجرا، آثار استراتژی منابع انسانی، تألیف پیتر بامبرگر و ایلن مشولم - ترجمه دکتر علی پارسائیان و دکتر سید محمد اعرابی، چاپ دوم، دفتر پژوهشهای فرهنگی

* Clinical preventive medicine/ edited by / Richard S . ling. Donald D . Hensrud. 2 ed